

Na osnovu člana 16, člana 61. stav 1, člana 64. i člana 71. stav 1, Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09) i člana 14. stav 3. tačka a) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», broj 39/09) generalni direktor Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine, donosi

## **PRAVILNIK**

### **O PRUŽANJU USLUGA ZRAČNE NAVIGACIJE U JEDINSTVENOM EVROPSKOM NEBU**

#### **Član 1.**

##### **(Predmet)**

- (1) Predmet ovog Pravilnika je pružanje usluga zračne navigacije u Jedinostvenom evropskom nebu. Cilj ovog Pravilnika je da uspostavi zajedničke zahtjeve za sigurno i efikasno pružanje usluga zračne navigacije u Bosni i Hercegovini.
- (2) Ovaj Pravilnik će se primjenjivati na pružanje usluga zračne navigacije za generalni zračni promet u skladu sa i unutar Pravilnika kojim se uspostavlja okvir za stvaranje Jedinostvenog evropskog neba i Uredbe koja je sastavni dio Dodatka I tog Pravilnika.

#### **Član 2.**

##### **(Primjenjivost)**

Ovim Pravilnikom primjenjivat će se sljedeće odredbe Dodatka I uz ovaj Pravilnik:

- a) članovi od 1 – 19 i
- b) Aneksi I i II.

#### **Član 3.**

##### **(Pojmovi)**

- (1) Pojmovi »Zajednica«, »pravo Zajednice«, »Ugovor o osnivanju Evropske zajednice«, »Službeni list Evropske unije«, »zračna luka Zajednice« i »država članica«, iz Uredbe iz Dodatka I ovoga Pravilnika, čitat će se u skladu sa tačkama 2. i 3. Dodatka II ECAA Sporazuma.
- (2) U smislu ovoga Pravilnika pojmovi »nacionalna zrakoplovna vlast« (»national aviation authority«) i »nacionalna nadležna vlast« (»national competent authority«) iz Uredbe

iz Dodatka I Pravilnika, čitat će se kao »Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine«.

#### **Član 4.**

##### **(Dodaci)**

- (1) Dodatak I uz ovaj Pravilnik čine njegov sastavni dio.
- (2) Dodatak I iz stava (1) ovoga člana čini Uredba (EC) Br. 550/2004 Evropskog parlamenta i Vijeća od 10. marta 2004. O pružanju usluga zračne navigacije u Jedinstvenom evropskom nebu (propis o pružanju usluga) (Tekst relevantan za EEA)

#### **Član 5.**

##### **(Nadležnost za provođenje Pravilnika)**

U smislu provedbe Uredbe iz Dodatka I ovoga Pravilnika nadležna je BHDCA, u okviru nadležnosti koje u područjima iz člana 1. Pravilnika ima na osnovu Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj 39/09) i ovoga Pravilnika.

#### **Član 6.**

##### **(Tumačenje)**

U slučaju nejasnoća u tumačenju i nedostataka odredaba ovoga Pravilnika mjerodavan će biti tekst Uredbe iz Dodatka I ovoga Pravilnika na engleskom jeziku, kako je objavljen u Službenom listu Evropske unije.

#### **Član 7.**

##### **(Stupanje na snagu)**

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmi dan od dana objavljivanja u »Službenom glasniku BiH«.

Broj: 1-1-02-2-545-1/10  
Banja Luka, 14.04.2010.

GENERALNI DIREKTOR  
Ratkovica Đorđe, s.r.

**UREDBA (EC) Br. 550/2004 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**

**od 10. marta 2004.**

**O pružanju usluga zračne navigacije u Jedinstvenom europskom nebu**

**(propis o pružanju usluga)**

**(Tekst relevantan za EEA)**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE  
EUROPSKE UNIJE,

Poštujući Ugovor kojim se uspostavlja  
Europska zajednica, posebno njegov član  
80(2),

Poštujući prijedlog Komisije<sup>1</sup>,

Poštujući mišljenje Europskog  
ekonomskog i socijalnog komiteta<sup>2</sup>

Poštujući mišljenje Komiteta regija<sup>3</sup>

Postupajući u skladu sa procedurama  
datim u članu 251 Ugovora<sup>4</sup>, u svjetlu  
zajedničkog teksta koji je odobrio Komitet  
za nagodbu 11. decembra 2003.

Budući da:

1. Države članice su ponovno izgradile,  
do različitog nivoa, svoje državne  
pružatelje usluga zračne navigacije  
tako što su povećali nivo njihove  
samostalnosti i slobode u pružanju  
usluga. Sve je više važno da se  
zadovolje minimalni zahtjevi od javnog  
interesa u ovom novom ambijentu.

---

<sup>1</sup> OJ C 103 E, 30.4.2002, p. 26.

<sup>2</sup> OJ C 241, 7.10.2002, p. 24.

<sup>3</sup> OJ C 278, 14.11.2002, p. 13.

<sup>4</sup> Mišljenje Europskog parlamenta od 3. 09. 2002.  
(OJ C 272 E, 13.11.2003, p. 303), zajednički stav  
vijeća od 18. 03. 2003. (OJ C 129 E, 3.6.2003, p.  
16) i stav Europskog parlamenta od 3. 07. 2003.  
(još nije objavljen u službenom glasniku). Pravno  
rješenje Europskog parlamenta od 29. 01. 2004. i  
odluku Vijeća od 2. 02. 2004.godine

2. Izvješće Grupe na visokom nivou u  
vezi Jedinstvenog europskog neba od  
novembra 2000. godine je potvrdilo  
potrebu za pravilima na nivou  
Zajednice kako bi se napravila razlika  
između regulative i pružanja usluga i  
kako bi se uveo sistem certifikacije sa  
ciljem da se zaštite zahtjevi javnog  
interesa, najvažnije u smislu sigurnosti  
i da se poboljšaju mehanizmi naplate.

3. Propis (EC) br. 549/2004 Europskog  
parlamenta i Vijeća od 10. 03. 2004.  
godine (okvirni Propis)<sup>5</sup> koji određuje  
okvir za stvaranje Jedinstvenog  
europskog neba.

4. Kako bi se stvorilo Jedinstveno  
europsko nebo, trebaju se usvojiti  
mjere kako bi se osiguralo sigurno i  
efikasno pružanje usluga zračne  
navigacije u skladu sa organizacijom i  
upotrebom zračnog prostora kao što je  
navedeno u Propisu (EC) br. 551  
Europskog parlamenta i Vijeća od  
10.03. 2004. godine koji se odnosi na  
organizaciju i upotrebu zračnog  
prostora u Jedinstvenom europskom  
nebu (propis o zračnom prostoru)<sup>6</sup>.  
Uspostavljanje usklađene organizacije  
za pružanje takvih usluga je važno za  
adekvatan odgovor na zahtjeve  
korisnika zračnog prostora i kako bi se  
regulisao zračno promet na siguran i  
efikasan način.

---

<sup>5</sup> Vidi stranu 1 ovog Službenog glasnika.

<sup>6</sup> Vidi stranu 20 ovog Službenog glasnika.

5. Pružanje usluga zračnog prometa, kao što je predviđeno ovim propisom, je povezano sa primjenom moći javnih ovlaštenja, koja nisu ekonomske prirode opravdavajući primjenu Ugovora o pravilima konkurencije.
6. Države članice su odgovorne za nadgledanje sigurnog i efikasnog pružanja usluga zračne navigacije i za kontrolu poštivanja opštih zahtjeva koji su uspostavljeni na nivou Zajednice, od strane pružatelja usluga zračne navigacije.
7. Državama članicama bi se trebalo dozvoliti da povjere priznatim organizacijama, koje imaju tehničko iskustvo, verifikaciju poštivanja opštih zahtjeva koji su uspostavljeni na nivou Zajednice, od strane pružatelja usluga zračne navigacije.
8. Lake operacije sistema zračnog prometa također zahtjeva jednobrazne sigurnosne standarde za pružatelje usluga zračne navigacije.
9. Trebaju se poduzeti koraci da se usklade sistemi za licenciranje kontrolora kako bi se poboljšala raspoloživost kontrolora i kako bi se unaprijedilo uzejamno priznavanje licenci.
10. Garantujući kontinuitet pružanja usluga, treba se uspostaviti opšti sistem za certificiranje pružatelja usluga zračne navigacije, koji uspostavlja načine za određivanje pravila i obaveza tih pružatelja usluga kao i za redovan nadzor primjenjivanja tih zahtjeva.
11. Uvjeti priloženi iz certifikate bi trebali biti objektivno opravdani i ne trebaju biti diskriminirajući, trebaju biti srazmjerni i transparentni kao i kompatibilni sa relevantnim međunarodnim standardima.
12. Certifikati bi trebali biti uzejamno priznati u svim državama članicama
13. Pružanje usluga kominikacije, navigacije i nazdora, kao i pružanje usluga zrakoplovnih informacija bi trebalo biti organizovano u skladu sa tržišnim uslovima uzimajući u obzir posebne karakteristike takvih usluga i održavajući visok nivo sigurnosti.
14. Radi olakšavanja sigurnog postupanja sa zračnim prometom preko granica država članica u korist korisnika zračnog prostora i njihovih putnika, sistem certificiranja treba omogućiti državama članicama da odrede pružatelje usluga u zračnom prometu bez obzira gdje su oni certificirani.
15. Na osnovu svoji analiza sigurnosti, države članice će biti u mogućnosti da odrede jednog ili više pružatelja meteoroloških usluga za cijeli ili dio zračnog prostora pod svojom odgovornošću, bez potrebe organizovanja tendera.
16. Pružatelji usluga zračne navigacije će uspostaviti i održavati blisku suradnju sa vojnim organima odgovornim za aktivnosti koje mogu uticati na generalni zračni promet, kroz odgovarajuće sporazume.
17. Računi svih pružatelja usluga zračne navigacije trebaju osigurati maksimalnu transparentnost.
18. Uvođenje usklađenih principa i uvjeta za pristupanje operativnim podacima trebaju olakšati pružanje usluga zračne navigacije i operacije korisnika zračnog prostora i aerodroma u novom okruženju.
19. Uvjeti naplate koji se primjenjuju na korisnike zračnog prostora trebaju biti pravedni i transparentni.

kako bi dozvolili pružateljima usluga zračne navigacije da pružaju usluge u državi članici koja im nije izdala certifikat, unutar granica sigurnosnih zahtjeva.

20. Korisničke naplate trebaju osigurati naknadu za opremu i usluge koje izvrše pružatelji usluga zračne navigacije i države članice. Nivo korisničke naplate treba biti proporcionalan troškovima, uzimajući u obzir ciljeve koji se odnose na sigurnost i ekonomsku efikasnost.
21. Ne smije postojati diskriminacija između korisnika zračnog prostora u pogledu pružanja ekvivalentnih usluga zračne navigacije.
22. Pružatelji usluga zračne navigacije nude određenu opremu i usluge direktno vezane za operacije zrakoplova i trebaju da nadoknade troškove u skladu sa principom 'korisnici plaćaju', što znači da korisnici zračnog prostora trebaju plaćati za troškove koje oni naprave u, ili najbliže moguće, momentu korištenja.
23. Vožno je osigurati transparentnost povećanja troškova opreme ili usluga. Dakle, sve promjene u sistemu ili nivou naplate se trebaju objasniti korisnicima zračnog prostora; takve naplate ili investicije predložene od strane pružatelja usluga zračne navigacije se trebaju objasniti kao dio razmjene informacija između njihovog menadžmenta i korisnika zračnog prostora.
24. Treba postojati način za modulaciju naplate koji doprinosi maksimiziranju kapaciteta rasprostranjenog sistema. Financijski podsticaji mogu biti koristan način da se ubrza uvođenje opreme na zemlji ili u zraku koja povećava kapacitet, koristeći visoke performanse ili neutralizirajući neugodnosti prouzrokovane odabirom manje poželjnih ruta.
25. U kontekstu ovih prihoda koji su povećani kako bi se osigurao razuman povrat sredstava a u direktnoj vezi sa uštedama od efikasnih poboljšanja, Komisija treba proučiti mogućnost uspostavljanja rezervi sa ciljem smanjenja uticaja iznenadnih

povećanja naplata korisnicima zračnog prostora za vrijeme smanjenog nivoa prometa.

26. Komisija treba ispitati izvodljivost organizovanja privremene finansijske pomoći za mjere kojima se povećava kapacitet cjelokupnog sistema europske kontrole letenja.
27. Uspostavljanje nametanja naplate korisnicima zračnog prostora treba biti redovno razmatrano od strane Komisije uz suradnju sa Eurocontrolom, i sa državnim nadzornim organima i korisnicima zračnog prostora.
28. Zbog posebne osjetljivosti informacija koje se odnose na pružatelje usluga zračne navigacije, državni nadzorni organi neće otkriti informacije koje su poslovna tajna, bez predrasuda prema organizaciji sistema za nadgledanje i objavljivanje izvedbe tih pružatelja,

SU USVOJILI OVAJ PROPIS:

## POGLAVLJE I

### OPŠTE

#### Članak 1.

#### **Predmet i cilj**

1. Unutar okvirinog propisa, ovaj propis se odnosi na pružanje usluga zračne navigacije u Jedinstvenom europskom nebu. Cilj ovog propisa je da uspostavi zajedničke zahtjeve za sigurno i efikasno pružanje usluga zračne navigacije u Zajednici.

2. Ovaj propis će se primjenjivati na pružanje usluga zračne navigacije za generalni zračni promet u skladu sa i unutar okvirinog propisa.

#### Članak 2.

## **Zadaci državnih nadzornih organa**

1. Državni nadzorni organi navedeni u Članku 4. okvirnog propisa će osigurati odgovarajući nadzor primjene ovog propisa, naročito sa obzirom na sigurne i efikasne operacije pružatelja usluga zračne navigacije koji pružaju usluge u zračnom prostoru koji je pod odgovornošću države članice koja je nominirala ili uspostavila dotični organ.

2. Dakle, svaki nadzorni organ će organizirati odgovarajuće inspekcije i preglede da provjeri poštivanje zahtjeva ovog propisa. Dotični pružatelji usluga zračne navigacije će olakšati taj posao.

3. Funkcionalni blokovi zračnog prostora koji se protežu na zračni prostor koji je pod odgovornošću više od jedne države članice, dotične države članice će zaključiti sporazum o nadzoru u skladu sa ovim Člankom sa obzirom na pružatelje usluga zračne navigacije koji pružaju usluge u ovim blokovima. Države članice mogu zaključiti sporazum o nadzoru, u skladu sa ovim Člankom, za pružatelje usluga zračne navigacije koji pružaju usluge u državi članici koja nije njegovo matično mjesto operacija.

4. Državni nadzorni organi će napraviti odgovarajuće sporazume za blisku suradnju kako bi osigurali adekvatan nadzor pružatelja usluga zračne navigacije koji posjeduje važeći certifikat jedne države članice a koji također pruža usluge koje se odnose na zračni prostor pod odgovornošću druge države članice. Takva suradnja će uključivati sporazume za slučajeve koji se odnose na nepoštivanje primjenjivih zajedničkih zahtjeva navedenih u Članku 6 ili uvjeta navedenih u Aneksu II.

### **Članak 3.**

#### **Priznate organizacije**

1. Državni nadzorni organi mogu odlučiti da delegiraju, potpuno ili djelimično, inspekciju i preglede navedene u Članku

2(2) priznatim organizacijama koje ispunjavaju zahtjeve iz Aneksa I.

2. Priznavanje koje dodijeli državni nadzorni organ će važiti unutar Zajednici na period od tri godine i može se produžiti. Državni nadzorni organ mogu dati instrukciju bilo kojoj priznatoj organizaciji lociranoj u Zajednici da poduzme ove inspekcije i preglede.

### **Članak 4.**

#### **Sigurnosni zahtjevi**

Komisija će, u skladu sa procedurom iz Članka 5(3) okvirnog propisa, identificirati i usvojiti Eurocontrol-ove regulatorne zahtjeve za sigurnost (ESARRs) i pripadajuće im amandmane unutar ovog Propisa koji će biti obavezni u skladu sa zakonom Zajednice. Objavljivanje će biti u formi referenci na te ESARRs u Službenom glasniku Europske unije.

### **Članak 5.**

#### **Licenciranje kontrolora**

Nakon stupanja na snagu ovog propisa, Komisija će prezentirati, ako bude pogodno, prijedlog o licenciranju kontrolora Europskom parlamentu i Vijeću, što je prije moguće.

## **POGLAVLJE II**

### **PRAVILA ZA PRUŽANJE USLUGA**

### **Članak 6.**

#### **Zajednički zahtjevi**

Zajednički zahtjevi za pružanje usluga zračne navigacije će biti uspostavljeni u skladu sa procedurom iz Članka 5(3) okvirnog propisa. Zajednički zahtjevi će sadržati slijedeće:

- tehničku i operativnu kompetentnost i prikladnost,

- sisteme i procese za upravljanje sigurnošću i kvalitetom,
- sisteme izvještavanja,
- kvalitet usluga,
- finansijsku sposobnost,
- pokriće odgovornosti i osiguranja,
- vlasničku i organizacionu strukturu uključujući sprječavanje sukoba interesa,
- kadrovsko popunjavanje uključujući adekvatne planove za upošljavanje,
- bezbjednost.

## Članak 7.

### **Certificiranje pružatelja usluga zračne navigacije**

1. Države članice će certificirati pružanje usluga zračne navigacije unutar Zajednice.
2. Zahtjev za certificiranje će se podnositi državnim nadzornim organima države članice tamo gdje podnositelj zahtjeva ima svoje matično mjesto operacija i, ako postoji, svoj registrovan ured.
3. Državni nadzorni organi će izdati certifikat pružateljima usluga zračne navigacije ako poštuju zajedničke zahtjeve iz Članka 6. Certifikati mogu biti izdati pojedinačno za svaku vrstu usluge zračne navigacije kao što je to definirano u Članku 2. okvirnog propisa ili za skup takvih usluga, prije svega, kada pružatelj usluga zračne navigacije, ma kakav njegov pravni status bio, operira i održava sopstvene sisteme komunikacije, navigacije i nadgledanja. Certifikati će se redovno provjeravati.
4. Certifikati će specificirati prava i obaveze pružatelja usluga zračne navigacije uključujući pristup uslugama korisnicima zračnog prostora, bez diskriminacije, sa posebnim obzirom na sigurnost. Certifikacija se može izvršiti

samo u skladu sa uvjetima navedenim u Aneksu II. Takvi uvjeti će biti objektivno opravdani, nediskriminirajući, proporcionalni i transparentni.

5. Bez ozbira na paragraf 1, države članice mogu dozvoliti pružanje usluga zračne navigacije u cijelom ili dijelu zračnog prostora pod njihovom odgovornošću bez certificiranja u slučajevima gdje im pružaoci tih usluga prvobitno nude kretanje zrakoplova koje ne spada u generalni zračni promet. U ovim slučajevima, dotične države članice će informisati Komisiju i druge države članice o svojoj odluci i mjerama poduzetim da se osigura maksimalno poštivanje zajedničkih zahtjeva.

6. Bez nanošenja štete odredbama iz Članka 8. i u skladu sa Člankom 9., izdavanje certifikata će omogućiti pružateljima usluga zračne navigacije da ponude svoje usluge drugim pružateljima usluga zračne navigacije, korisnicima zračnog prostora i aerodromima unutar Zajednice.

7. Državni nadzorni organi će nadzirati poštivanje zajedničkih zahtjeva i uvjeta priloženih uz certifikate. Detalji takvog nadzora biti će uključeni u godišnja izvješća koja podnose države članice u skladu sa Člankom 12(1) okvirnog propisa. Ako državni nadzorni organ ustanovi da vlasnik certifikata više ne ispunjava takve zahtjeve ili uvjete, poduzeće odgovarajuće mjere osiguravajući kontinuitet usluga. Te mjere mogu uključuju i opoziv certifikata.

8. Država članica će priznati bilo koji certifikat izdat u drugoj državi članici u skladu sa ovim Člankom.

9. U posebnim okolnostima, države članice mogu odgoditi poštivanje odredbi ovog Članka do šest mjeseci od datuma navedenog u Članku 19(2). Države članice će obavijestiti Komisiju o takvom odgađanju navodeći razloge za to.

## Članak 8.

## **Određivanje pružatelja usluga kontrole letenja**

1. Države članice će osigurati pružanje usluga kontrole letenja na ekskluzivnoj osnovi unutar određenih blokova zračnog prostora s obzirom na zračni prostor pod njihovom nadležnošću. U ove svrhe, države članice će odrediti pružaoca usluga kontrole letenja koji posjeduje važeći certifikat u Zajednici.

2. Države članice će definirati prava i obaveze koje će ispunjavati određeni pružatelji usluga. Obaveze mogu sadržati uvjete za pravovremeno snabdjevanje relevantnim informacijama omogućujući identificiranje svih zrakoplova koji se kreću u zračnom prostoru pod njihovom odgovornošću.

3. Države članice imaju neograničeno pravo da izaberu pružatelja usluga, uz uvjet da ispunjava zahtjeve i uvjete iz Članka 6. i 7.

4. Što se tiče funkcionalnih blokova zračnog prostora, uspostavljenih u skladu sa Člankom 5. propisa o zračnom prostoru, koji se protežu preko zračnog prostora pod odgovornošću više od jedne države članice, dotične države članice će zajedno odrediti jednog ili više pružatelja usluga, barem jedan mjesec prije implementacije bloka zračnog prostora.

5. Države članice će odmah informirati Zajednicu i druge države članice o bilo kakvoj odluci unutar okvira ovog Članka o određivanju pružatelja usluga kontrole letenja unutar određenih blokova zračnog prostora u zračnom prostoru unutar njihove odgovornosti.

Članak 9.

## **Određivanje pružatelja meteoroloških usluga**

1. Države članice mogu odrediti pružatelja meteoroloških usluga koji će osiguravati, na ekskluzivnoj osnovi, sve ili samo dio meteoroloških podataka u cijelom ili u dijelu zračnog prostora pod

njihovom odgovornošću, uzimajući u obzir faktor sigurnosti.

2. Države članice će bez odlaganja informirati Komisiju i druge države članice o bilo kakvoj odluci unutar okvira ovog Članka u vezi određivanja pružatelja meteoroloških usluga.

Članak 10.

## **Odnosi između pružatelja usluga**

1. Pružatelju usluga zračne navigacije mogu koristiti usluge drugih pružatelja usluga koji su certificirani u Zajednici.

2. Pružatelji usluga zračne navigacije će formalizirati svoj radni odnos pismenim sporazumima ili jednako pravnim uređenjima, navodeći određene dužnosti i funkcije koje će preuzeti svaki pružatelj usluga i dozvoliti razmjenu operativnih podataka između svih pružatelja usluga sve dok se to odnosi na generalni zračni promet. Državni nadzorni organi ili dotični organi biti će obaviješteni o takvim aranžmanima.

3. U slučajevima koji obuhvataju usluge kontrole letenja, biti će potrebno odobrenje dotične države članice. U slučajevima koji obuhvataju pružanje meteoroloških usluga, odobrenje dotične države članice biti će potrebno ako je pružatelja usluga određen na ekskluzivnoj osnovi u skladu sa Člankom 9(1).

Članak 11.

## **Odnosi sa vojnim organima**

Države članice će, unutar kontkesta zajedničke politike transporta, poduzeti neophodne korake kako bi osigurale da se uspostave pisani sporazumi ili neka ekvivalentna pravna uređenja između nadležnih civilnih i vojnih organa, u smislu upravljanja određenim blokovima zračnog prostora.

Članak 12.



## **Transparentnost računa**

1. Pružatelji usluga zračne navigacije, ma koji bio njihov sistem vlasništva ili pravne forme, će sačiniti, podnijeti na reviziju i objaviti svoja finansijska izvješća. Ova izvješća će biti u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima usvojenim od strane Zajednice. Tamo gdje, zbog pravnog statusa pružatelja usluga, potpuna usklađenost sa međunarodnim računovodstvenim standardima nije moguća, pružatelj će nastojati da postigne tu usklađenost do najvećeg mogućeg stepena.

2. U svakom slučaju, pružatelji usluga zračne navigacije će objaviti godišnje izvješće i redovno vršiti neovisne revizije.

3. Kada vrši pružanje skupa usluga, pružatelji usluga zračne navigacije će, u svom internom računovodstvu, identificirati relevantne troškove i dobit za usluge zračne navigacije, u skladu sa principima Eurocontrol-a za uspostavljanje baze troškova za naplatu za rutne kapacitete i proračuna jediničnih stopa i, gdje je pogodno, voditi jedinstvene račune za druge usluge, jer je to potrebno ako su te usluge osigurane drugim odvojenim poduhvatima.

4. Države članice će imenovati kompetentne organe koji će imati pravo pristupa računima pružatelja usluga koji pružaju usluge u okviru zračnog prostora pod njihovom odgovornošću.

5. Države članice mogu primjeniti prelazne odredbe Članka 9. Propisa (EC) Br. 1606/2002 Europskog Parlamenta i Vijeća od 19. jula 2002 o primjeni međunarodnih računovodstvenih standarda<sup>1</sup> pružateljima usluga zračne navigacije koji spadaju u okvir tog Propisa.

### **Članak 13.**

#### **Pristup i zaštita podataka**

---

<sup>1</sup> OJ L 243, 11.9.2002, p. 1..

1. Što se tiče generalnog zračnog prometa, relevantni operativni podaci biti će razmijenjivani, u stvarnom vremenu, između svih pružatelja usluga zračne navigacije, korisnika zračnog prostora i aerodroma, kako bi se olakšale njihove operativne potrebe. Ovi podaci biti će korišteni samo za operativne svrhe.

2. Pristup relevantnim operativnim podacima će biti odobren odgovarajućim organima, certificiranim pružateljima usluga zračne navigacije, korisnicima zračnog prostora i aerodromima na ne diskriminirajućoj osnovi.

3. Certificirani pružatelji usluga, korisnici zračnog prostora i aerodromi će uspostaviti standardne uslove pristupa njihovim relevantnim operativnim podacima koji nisu navedeni u paragrafu 1. Nacionalne nadzorne vlasti će odobriti takve standardne uslove. Detaljna pravila koja se odnose na takve uslove će biti uspostavljena, gdje je pogodno, u skladu sa procedurom navedenom u Članku 5(3) okvirnog Propisa.

## **POGLAVLJE III**

### **ŠEME NAPLATE**

#### **Članak 14.**

##### **Opšte**

U skladu sa zahtjevima Članka 15. i 16., šeme naplate za usluge zračne navigacije će biti razvijene, što doprinosi postizanju veće transparentnosti u odnosu na određivanje, nametanje i primjenu naplata korisnicima zračnog prostora. Ova šema će takođe biti u skladu sa Člankom 15. Čikaške konvencije iz 1944. godine o Međunarodnom Civilnom Zrakoplovstvu i Eurocontrol-ovim sistemom naplata rutnih troškova.

#### **Članak 15.**

## Principi

1. Šema naplate će biti bazirana na troškovima usluga zračne navigacije nastale od strane pružatelja usluga u korist korisnika zračnog prostora. Šemom će se alocirati troškovi po kategorijama korisnika.

2. Slijedeći principi će se primjenjivati za uspostavljanje baze troškova za naplate:

- (a) trošak koji će se dijeliti između korisnika zračnog prostora će biti puni trošak koji nastaje pruženjem usluga zračne navigacije, uključujući odgovarajuće iznose kamate na kapitalne investicije i amortizacije sredstava, kao i troškove održavanja, operacija, uprave i administracije;
- (b) troškovi koji se uzimaju u obzir u ovom kontekstu će biti oni koji su procjenjeni u odnosu na opremu i usluge koje su izvršene i implementirane u skladu sa Regionalnim Planom Zračne Navigacije ICAO-a, Europska regija. Takođe mogu uključiti troškove nastale od strane nacionalnih nadzornih vlasti i/ili priznatih organizacija, kao i druge troškove nastale od strane relevantne države članice i pružatelja usluga a odnose se na pružanje usluga zračne navigacije;
- (c) troškovi različitih usluga zračne navigacije će biti identificirani posebno, kao što je navedeno u Članku 12(3);
- (d) međusobna subvencija između različitih usluga zračne navigacije biti će dozvoljena samo kada je objektivnim opravdana i kada je jasno identificirana;
- (e) biti će garantovana transparentnost baze troškova za naplate. Pravila implementiranja osiguravanja informacija od strane pružatelja usluga će se usvojiti u cilju pregleda prognoza, stvarnih troškova i prihoda. Informacije će se redovno rezmjenjivati između nacionalnih nadzornih vlasti,

pružatelja usluga, korisnika zračnog prostora, Komisije i Eurocontrol-a.

3. Bez nanošenja štete Eurocontrol-ovom sistemu naplate troškova preleta, države članice će se povinovati slijedećim principima za uspostavljanje naplata u suglasnosti sa paragrafom 2:

- (a) Naplate će se uspostaviti radi raspoloživosti usluga zračne navigacije pod nediskriminirajućim uslovima. Prilikom naplata različitim korisnicima zračnog prostora za korištenje iste usluge, neće se praviti razlika u odnosu na nacionalnost ili kategoriju korisnika;
- (b) izuzeće određenih korisnika, naročito za male i državne zrakoplove, može biti dozvoljeno, pod uslovom da naplata takvog izuzeća ne prenosi na druge korisnike;
- (c) usluge zračne navigacije mogu proizvesti dovoljne prihode koji mogu premašiti sve direktne i indirektno operativne troškove, i mogu osigurati umjeren povrat sredstava koji doprinose neophodnim kapitalnim investicijama;
- (d) naplate će odražavati trošak usluga zračne navigacije i sredstava dostupnih korisnicima zračnog prostora, uzimajući u obzir relativne produktivne kapacitete različitih tipova zrakoplova;
- (e) naplate će podržavati sigurno, efikasno i efektivno pružanje usluga zračne navigacije s obzirom na visoki nivo sigurnosti i efikasnost troškova i stimulisati će integrisano pružanje usluga. Radi toga, te naplate se mogu koristiti kako bi se osigurali:
  - mehanizmi, uključujući podsticaj koji se sastoji od finansijskih prednosti i smetnji, za podsticanje pružatelja usluga zračne navigacije i/ili korisnika zračnog prostora da podrže poboljšanja u upravljanju tokom zračnog prometa kao što su

povećanja kapaciteta i smanjenja kašnjenja, pri tome održavajući optimalni nivo sigurnosti. Odluka da li će se primjenivati ti mehanizmi je samo odgovornost svake države članice,

- prihodi koji doprinose projektima dizajniranim da pomognu posebnim kategorijama korisnika zračnog prostora i/ili pružatelje usluga zračne navigacije kako bi poboljšali kolektivnu infrastrukturu zračne navigacije, pružanje usluga zračne navigacije i upotrebu zračnog prostora.

4. Pravila implementiranja u područjima koja su pokrivena paragrafima 1, 2 i 3 će biti uspostavljena u skladu sa procedurom navedenoj u Članku 8. okvirnog Propisa.

#### Članak 16.

##### **Pregled naplata**

1. Komisija će osigurati stalni pregled poštivanja principa i pravila navedenih u Članku 14. i 15., u suradnji sa državama članicama. Komisija će nastojati da uspostavi neophodne mehanizme za korištenje ekspertize Eurocontrol-a.

2. Na zahtjev jedne ili više države članice koje smatraju da se gore navedeni principi i pravila ne primjenjuju na odgovarajući način, ili na svoju inicijativu, Komisija će izvršiti istragu o bilo kojem iskazu o nepoštivanju ili neprimjenjivanju dotičnih principa i/ili pravila. U roku od dva mjeseca od primitka zahtjeva, nakon saslušanja dotične države članice i nakon konsultacija sa Komitetom Jedinog neba u skladu sa procedurom navedenom u Članku 5(2) okvirnog Propisa, Komisija će donijeti odluku o primjeni Članka 14. i 15. i da li se takva praksa može nastaviti.

3. Komisija će objaviti svoju odluku državama članicama i o tome informisati

pružatelja usluga, dokle to zakon nalaže. Bilo koja država članica može Vijeću uputiti odluku Komisije u roku od jednog mjeseca. Vijeće može donijeti drugu odluku, odlučujući uslovljenom većinom, u roku od jednog mjeseca.

#### POGLAVLJE IV

##### **ZAVRŠNE ODREDBE**

#### Članak 17.

##### **Prilagođavanje tehničkom progresu**

1. U cilju prilagođavanja tehničkim razvojem, Aneksi se mogu podesiti u skladu sa procedurom navedenom u Članku 5(3) okvirnog Propisa.

2. Komisija će objaviti pravila implementacije usvojena na bazi ovog Propisa u Službenom glasniku Europske unije.

#### Članak 18.

##### **Povjerljivost**

1. Nacionalne nadzorne vlasti, dijelujući u skladu sa njihovom nacionalnom legislativom, i Komisija neće otkriti informacije povjerljive prirode, posebno informacije o pružateljima usluga zračne navigacije, njihovim poslovnim odnosima ili njihovim troškovima.

2. Paragraf 1 neće štetiti pravu otkrivanja ovih informacija od strane nacionalnih nadzornih vlasti, gdje su te informacije izuzetno važne za ispunjavanje njihovih dužnosti, i u kojem će slučaju takvo otkrivanje biti srazmjerno i poštivaće se legitimni interes pružatelja usluga zračne navigacije u zaštiti njihovih poslovnih tajni.

3. Osim toga, paragraf 1 neće spriječiti otkrivanje informacija, osim informacija povjerljive prirode, o uvjetima i izvedbi pružanja usluga.

Članak 19.

**Stupanje na snagu**

1. Ovaj Propis stupa na snagu dvadeset dana od njegovog objavljivanja u Službenom glasniku Europske unije.

Ovaj Propis će biti obavezujući u cijelosti i direktno primjenjivan u svim državama članicama.

2. Međutim, Članak 7. i 8. će stupiti na snagu godinu dana nakon objavljivanja zajedničkih zahtjeva u Službenom glasniku Europske unije, kao što je navedeno u Članku 6.

Donesen u Strazburu, 10 Marta 2004.

Za Europski Parlament

Predsjednik

P. COX

Za Vijeće

Predsjednik

D. ROCHE

## ANEKS I

### ZAHTJEVI ZA PRIZNATE ORGANIZACIJE

Priznata organizacija:

- mora biti u mogućnosti da dokumentuje obimno iskustvo u procjeni javnih i privatnih lica u sektoru zračnog transporta, naročito pružatelja usluga zračne navigacije i u drugim sličnim sektorima na jednom ili više područja koje pokriva ovaj Propis,
- mora imati sveobuhvatna pravila i propise za periodične preglede gore spomenutih lica, objavljene i kontinuirano dopunjavane i poboljšavane kroz istraživanja i razvojne programe,
- ne smije biti kontrolisana od strane pružatelja usluga zračne navigacije, uprave aerodroma ili drugih tijela komercijalno uključenih u pružanje usluga zračne navigacije ili u zračni transport,
- mora imati značajno tehničko, upravno, istraživačko osoblje i osoblje koje pruža podršku srazmjerno zadacima koje treba izvršiti,
- mora biti upravljana i rukovođena na takav način da se osigura povjerljivost informacija zahtjevanih od administracije,
- mora biti spremna da pruži relevantne informacije odnosnoj nacionalnoj nadzornoj vlasti,
- mora imati definisanu i dokumentiranu sopstvenu politiku, ciljeve i privrženost kvalitetu i osigurati da je njena politika razumljiva, implementirana i održavana na svim nivoima organizacije,
- mora imati razvijen, implementiran i održavan efektivan unutarnji sistem kvaliteta baziran na odgovarajućim dijelovima međunarodno priznatih standarda kvaliteta u skladu sa EN 45004 (inspekcijska tijela) i sa EN 29001, kako je protumačeno od strane IACS Zahtijeva šeme certifikacije sistema kvaliteta,
- mora biti predmetom certifikacije svoga sistema kvaliteta od strane nezavisnog tijela revizora priznatih od strane organa države članice gdje je locirana.

---

## ANEKS II

### UVJETI KOJI SE PRILAŽU CERTIFIKATIMA

1. Certifikati će specificirati:
  - (a) nacionalni nadzorni organ koji izdaje certifikat;
  - (b) podnositelja (ime i adresa);
  - (c) usluge koje su certificirane;
  - (d) izjava o suglasnosti podnosioca sa zajedničkim zahtjevima, kako je definirano u Članku 6. ovog Propisa;
  - (e) datum izdavanja i period vallidnosti certifikata.
  
2. Dodatni uvjeti priloženi certifikatima mogu biti, ako je pogodno, u vezi sa:
  - (a) nediskriminirajućim pristupom uslugama za korisnike zračnog prostora i zahtjevanim nivoom učinka takvih usluga, uključujući sigurnost i nivoe interoperabilnosti;
  - (b) operativnim specifikacijama određenih usluga;
  - (c) rokom do kojeg usluge trebaju biti izvršene;
  - (d) raznom operativnom opremom koja se koristi za određenu uslugu;
  - (e) ograđivanjem ili ograničenjem vršenja usluga drugačijih od onih koje se odnose na pružanje usluga zračne navigacije;
  - (f) ugovorima, sporazumima ili drugim aranžmanima između pružatelja usluga i treće strane koje se tiče usluga(e);
  - (g) pružanjem razumno zahtjevanih informacija za potvrđivanje usklađenosti usluga sa zajedničkim zahtjevima, uključujući planove, finansijske i operativne podatke kao i veće izmjene u tipu i/ili obimu pruženih usluga zračne navigacije;
  - (h) bilo kojim drugim zakonskim uvjetima koji nisu specifični za usluge zračne navigacije, kao što su uvjeti koji se odnose na suspenziju ili opoziv certifikata.